

Nro. 12.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben, Kedden Februáriusnak 9 ik napján
1802-ik esztendőben.*

B é t s.

Fő Tisztelendő Fenger József Úr, Győri Püspök, és Cs. Királyi valóságos Titok Tanácsos eő Excellentiája, életének 69-dik esztendejében ezen hónapnak 4-dikén itt Bétsben ki múlt a' világból. A' József várossában polgár szüléktől vette származását, magát a' Kegyes iskolák' Rendjébe avattatta bé, a' felsőbb tudományoknak tanítójává rendeltetett, 's végre a' Wienerisch Neustadti Cs. Királyi Akademiában Udvari Pappá neveztetetett. Ezen hivatalnak buzgó folytatása által érdemelte 18 esztendők múlva, hogy a' Győri Püspöki megyének Fő Pálfatorvává rendeltelék.

Frantzia Respublika.

A' Frantzia levelekben így adatik elő különbözőkülönb országok szerént az egész világ' mostani lakosságainak száma: — Az Orosz Birodalomban 31 — Swétziában 3 — az Európai Törökországban 8 — Német országban 47 — Frantzia országban 80 — Nagy Britanniában 12 — Olosz országban 18 — Helvétziában 2 — Spanyol országban 10 millió, végezetre Daniában 2 millió 4 száz ezer, és Szövetséges Belgiumban 1 millió 8 száz ezer — következés képpen egész Európában 165 millió 2 száz ezer emberek, találtnak. — Egész Asiában 580 millió, Afrikában 75 millió, Amérikában 150 millió 6 száz ezer — következésképpen az egész világon 970 millió 8 száz ezer embereket számlálnak.

Ezen véghetetlen sok emberek között csak azzal a' szerentsével is kevés dítsekedhetik, a' mit a' Frantzia levelek egy Secondigny nevű öreg legényről irnak. Ez már 106 esztendő ember, és még is olyan jelentés tétetődött felőle az ő Departamentje béli Préfektustól az országlószékhez, hogy igen egelléges ember jól bírja magát, jól eszik iszik, csak a' kívántatik, hogy rendeljenek könnyebbségére valami segedelmet, meg gondolván azt, hogy ő 14-dik Lajos alatt születettvén, Bonapartét is szerentséje vólt, még pedig — pápa szem nélkül — látni! — Ez az ember a' Cheuan vidéken lakik, és történt a' többek közt egy alkalmatossággal, hogy a' Royálista katonák valami 150 Respublikánusokkal keményen bánván, az egygyik már az ő fejhez is hozzá mérte vólt a' kardját, melyre az öreg Secondigny felkiáltván — *mitsoda! hát nem betsüllöd e' meg az én száz esztendeimet?* — a' vad katona ezen szónak hallására egészen meg juhászott, és nem élte meg az öregot,

Lyonból, ezeket írják Jan. 21. dikén.

Ez a' város, Romának akkori állapotjához hasonlít, mikor a' világ fő várossának lenni tartatott. Vannak itt minden Olasz orizági tartományokból, minden féle nemzetektől, és minden Frantzia Departamentek Kormányzásaiktól való Küldettettek, kikre a' van bízva, hogy az Első Konzult köszöntsék, és a' kik rendre minyájan audentziára botsáttatnak ahoz, a' kitők Frantzia ország' újjászülőének 's Europa' megbékéltetőjének neveznek.

Magános személyeket is tsalt Lyonba igen nagy számmal mind idegen országokról mind pedig kivált a' szomszéd Frantzia Departamentekből valamint egy felől a' Konzul személyének, úgy más felől az ő kedviért történő sok fényes innepléseknek, vendégségeknek, 's ritka pompáknak láthatása. — Az idegen Hatalmasságoktól szünet nélkül jönnek mennek itta' Kurirok. Jan. 13=dikán Pétersburgból, Angliából pedig 13=dikban is 14=dikben is érkezett meg egy egy Kurir. Minden környülállásokból remélneti Lyon várossa, hogy övé fog lenni az a' ditsőség és ditselkedés, hogy az ő kerítéséből hallja meg nem soká mino Frantzia ország a' maga boldogságának, mind pedig egész Európa a' maga tenségének meg fundaltatodásáról való bizonyos hírt. — Nápolyból is igen kedves hírekkel érkezett ide egy Kurir. Felejtődnek lassan-lassan a' mult idők béli keserves történetek; 's az egymáshoz való hajlandóság kötele naponként erőlfödik Nápoly és Frantzia országok között is.

Mindenek felett nagy öröme van a' Lyoniaknak azon, hogy az Első Konzul ily erőssen szivére vette az ő boldogságokat, a' ki egyéb vigasztaló szavai között a' felől is bizonyosokká tette őket, hogy ezentúl a' kereskedés béli új

kötések szerént, még az Orosz Birodalommal is sokkal hasznosabban folytathatják kereskedésnek különbözőféle uemeit, mint ennek-előtte.

Minister *Chaptal* egy 32 személyekből álló Tanácsot rendelt Lyonban, a' mely három ágakból áll; egyik a' kereskedésre, másik a' kézmivekre és mesterségekre, a' harmadik pedig a' földművelésre ügyel.

A' *Bordeaux* városa béli kereskedők 's közönségesen a' városnak minden lakosai is szeretnék, ha az Első Konzúl őket is meg látogatná, mint ez a' következő levélből kitetszik, melyet a' *Bordeaux* béliek egy követség által küldöttek Lyonba hozzá: —

„Első Konzúl! Lyon örvend a' te jelenlétednek. *Bordeaux* vágyokodik ezen szerentsére. Fundalván a' Cisalpinai Respublika boldogságát, jöjj a' Girondei lakosok' ohajjásának eleget tenni, minekelötte a' Párisiakat ki elégítéd. Találsz itt egy Departamentren, melly kereskedésének és boldogságának helyreállását, valamint egész Fr. ország, néked költöni. Ha az erántad való haladatosság, kötelessége minden Frantziáknak: mennyivel inkább fogja a' miénket nevelni a' te jelenléted, és szeretetünket, tiszteletünket fellobbanítani! A' Girondei hivaal béli személyek és a' *Bordeaux* béli polgárok tsak érezni, de ki fejezni, indulatjokat erántad, nem tudják. Az ő pennájok néked tsak által írja kívánságaikat, hanem a' törekedést, hogy haladatosságokat jótéteményeidhez hasonlóvá teshessék, sziveikben hagygya. — Tisztelünk és jót kívánunk, etc.“ —

„Az alirottak.

Az Első Konzúl meg közönte a' *Bordeaux* bélieknek hozzá viseltető iadulatjokat, és megígérte nékik, hogy mihselyest a' környülállások

engedik, a' Respublikának külömbkülömb részeit, nevezetesen Bordeaux vároffát is meg fogja látogatni.

Az a' bál, a' mellyet a' Lyoniak Jan. 15-dikén éjszaka adtak az Első Konzúl kedviért, igen fényes és népes volt. — „A' Lyoni három Polgármesterek estvéli 8 órakor Bonapartéhoz menvén, jelentették néki, hogy minden készülétek megtettek, és hogy három ezer emberek egyedültsak az ő megjelenését várják. — A' mint a' bálházba bé léptek, a' legelőbbször szemekbe tűnő tekintet tsaknem igíző volt. Ezer vállogatott szépek, gondolható szépségű ruhákba öltözködve, nyóltz rendbéli gráditokon egymás háta megett való sorokban állottanak; a' szép világozás és a' gyémantok' rogyogása, le írhatatlan; a' Konzúlnak és feleségének bé lépésekre, mindenek fel állottak, és téle torokkal kiáltották: éljen Bonaparte! éljen Bonapárténé! — A' palotának egyik végében volt ízámokra egy ülő hely készittelve: középben volt egy piramis, melyre a' Konzúl állóképe volt fel állittatva, kezét egy orofzlanyon tartván. A' piramis fundamentomá a' hadi külömbkülömb fegyverek ékesítették: és egyik oldalán az Arcolei, a' másikon pedig a' Marengói ütközet szemléltettek. — Az örvendetes lármát nagy tsendesség követvén, szép muzsika és éneklés kezdődött; a' muzsikusok és énekesek Lyoni ifjak és muzsika szeretők voltak, a' kik a' nagy vitéznek külömbkülömb tselekedeteit magasztalták. Az után el kezdődött a' tántz, és virattig tartott.

Ugyan ezen napra a' Bonaparte' piatzának neveztető piatz is igen pompáson fel ékellített volt, és tűzjáték tartatott rajta, mellyet a' Konzúl és Konzúlné is meg néztek, a' bálba való menetel előtt. A' piatz közepén szemléltetett egy igen pompás alkotmány, a' melly a' Konstan-

*tinus arcus triumphalis*sát ábrázolta, és a' mellynek négy oszlopai a' Frantzia anya respublikával szövetséges négy leány Respublikáknak voltak szenteltetve, a' mit is az ezen Respublikák neveiknek négy első betűjök, úgymint a' H. B. C. és L. (Helvétzia, Batavia, Cisálpínia, Liguria), jelentettek.

Az Első Konzul különös gondviseléssel van az Egyiptomból haza érkezett tisztek és katonák eránt: megparantsolta, hogy a' hivatalok' kiosztogatásakor, ezekre különös tekintet legyen. *Estelles* polgárt, az Egyiptomi tábor' volt fő Fizetőmesterét, haza érkezése után az Országglószék fő Fizetőmesterévé nevezte, és a' Thuilleriában a' Konzuli épületben rendelt lakhelyet számára.

Gen. *Jourdán* megköszönte az Első Konzulnak, azon való, még eddig ugyan sikeresen törekedését, hogy ötet a' Megtartó Tanács' tagjává valószíthatassa: jelentvén egyzersmind azt is, hogy ő 1762-ben Apr. 9-dikén születettvén a' világra, még 4 hónap múlva érné el azt az időt (a' 40 esztendő), hogy a' Konstitúzió szerént a' Megtartó Tanácsnak tagja lehessen.

A' Konstitúzióban előforduló minden nehézségeknek megmagyarázója és elhárítója, a' Megtartó Tanács. Mostan is fordult vala elő egy ilyen nehézség. A' Konstitúzió szavai ezek, hogy a' Törvényhozó Tanács és a' Tribunatus tagjai csak 5 esztendőig viselhessek hivataljokat, és egy-egy ötöd rész minden esztendőnként ki lépjen: hanem a' mostaniak nem tölthetik ki ezen időt, minthogy az első esztendő eltelvén, ekkor egy ötöd résznek, a' második esztendő eltelvén más ötöd résznek kell ki lépni, így rendre mind addig, míg az első öt esztendő le folynak. Most hát azt kérdi a' Törvényhozó Tanács és Tribunatus a' Megtartó Tanátsból, hogy kik-

nek kelljen ez úttal ki lépni? — Úgy gondolkoztak némelyek, hogy a' Megtartó Tanács majd csak kapni fogja a' pennát, és az Oppozitzió pártján lévő, vagy az Országglószékkal ellenkező tagokat, kik között *Chenier, Chazal, Benjamin Constant, Garat, Boissy d'Anglais, Daunou* a' nevezetesebbek, ki törli a' laistromból. —

Azonközben tsakugyan jobbnak ítélte a' Megtartó Tanács nem csak ezt nem tselekedni, hanem hogy voksolás által, 's még ne is a' ki lépőket hanem a' jövendőre is meg maradandókat nevezze ki; minthogy így nem olyan ábrázat adódik a' dolognak, mintha a' ki maradandók a' további Képviselőfégre méltatlanoknak íteltetnének, hanem inkább hogy mind a' 4 százan, a' kik t. i. a' nyolczadik esztendőben Képviselőkké rendeltettek volt, jövendőre nézve is mind méltóknak íteltetnek, 's ha a' vokfok többsége kedvezni talál nékik, válósággal ki is fognak választatni.

Azt mondják, hogy annakalkalmatosságával, mikor a' Tribunátusban és Törvényhozó Tanácsban az Országglószék által javasoltatott Polgári Törvényes könyvnek némely tikkelyei vizsgálva vettettek, *Cheniernél* minden nap gyűléseket, és tanátskozáfokat tartottak az Oppozitziónak valami 60 tagjai.

Párisból Jan. 22 ikén. — A' Frantzia Republikának osztályai, mint a' nemzetnek közönséges képviselői, sok olly dolgokat terjesztettek a' Kormányzék eleibe, a' mellyeknek eszközöltetéseket látni kívánnák, mint p. o. 60 osztály a' közönséges adónak helyesebb fel osztását kívánnyá: 62 a' Statusnak költsönözött pénzeknek vizsgálva fizetését, 54 a' juh tartásnak meg jobbítását; 74 a' nemzeti erdőknek elrontatások ellen panaszolkodik — 90 a' kereskedésnek; 72 a' fábrikáknak virágoztatását 84 az ispotályoknak kevellegét sajnálja, és azt kívánnyá, hogy azok

a' jószágok, a' mellyek a' revolutió ideje alatt a' kegyes institutumoktól el vétetődtek, 's el adat-
tak, adatrassanak azoknak vizsgálza; 94 a' tömlö-
tzöknek fanyarúságos állapotja ellen panaszolko-
dik; 99 az országos és melleleg lévő útaknak
rossz vóltok ellen; 61 a' hídaknak meg jobbita-
tásokat ohajtya; 82 jobb oskolai intézeteket ki-
ván; 62 azt a' jó rendet ma asztaliya, a' melly
szerint a' törvények végbe vitetődnek; 30 minden
vallású lakosoknak szabadságot akar adatni; 4
pedig azt ohajtya, hogy a' papok közönléges vi-
gyázat alatt légyenek s, a t.

Straszbúrgból Jan. 25-ik napján. Tegnap
előtt, éjjeli 10 órakor két versben tapasztaltatott
itten földindulás, a' melly éizaktól dél felé tar-
tott, az ülő székek és nyoszolyák reszkettek a' szo-
bakban; néhány helységeken nagyobb mérték-
ben tapasztaltatott a' föld meg rendülése mint
nállunk. — Azok a' Commisariusok, a' kik az
árvizekkel bé öntetett helységeken meg tekinté-
sokra küldettenek, igen gyászollan rajzollyák le
azoknak állapotját, sokkal nagyobb azoknak in-
sége, mint sem gondolták vólna. — Minden nap
sok házak és tsürök omlanak öszve azok közzül
a' mellyek a' ki áradt, és mozt meg fagyott vi-
zekben állanak. — Sok barom fúlt meg a' viz-
ben, sok azután hüllott el, sok még mozt is be-
teg. — Szomorúan kell a' jövendő időre tekinte-
ni, a' szántóvető embereknek nints vetni valójok,
nints földjök, a' mibe magot vethetnének, minden
jó földet öszve rongált a' szárazra ki omlott özőn
víz.

A' Konzuláris újság, a' *Moniteur*, így adja elő
vóltaképpen az Egyiptomi Beyknek szomorú tör-
ténetjeket, a' melly ezen országnak a' Porta ke-
zére való vizsgálza térésével érte őket:

Még a' békellégnek meg készülése előtt meg-
határozta vólt a' Császár, hogy a' Beyk' ország-

lásának Egyiptomban véget vesse: de csak a' Nagyvezér és Kapitánybascha tudák a' Császár' feltett széljét. El takarodván a' Frantzia seregek Egyiptomból, a' Kapitánybascha a' több Beyk között, hetet magához hivatott Alexandriába, hogy, mint nekik jelentette, az ő helyre való állittatásokról rendeléseket tegyen. A' Beyk örömmel megjelentek nálla, és ő is leg nagyobb becsülettel fogadta őket: hanem nagyon el ment minden kedvek, midőn azt hallottak a' Kapitánybaschától a' Császár' nevében, hogy eddig való országlastokról le kell mondaniok, és Konstantzinápolyba kell menniek.

„A' Nagyvezér is hasonló képpen tselekedett Cairó vidékein; ő is árestáltatta az ott tartózkodó Beyket, és hasonló letzkét adott eleikbe: csak Elfy és Abondiab Beyk szökhettek el. A' történet nagy felindulást okozott a' külömbkülömb gondolkodású fejekben. A' Kapitány-Bascha egy kis hajóra ültette a' 7 Beyket, hogy Alexandriából a' teengerre a' maga Admirálisí hajójára küldje, 's az után Konstantzinápolyba vigye őket. Az evezés közben kérték ezen Beyk a' kis hajó kormányosát, hogy vigye vízszá őket a' partra: de látván, hogy nem telyesíti kérésüket, kardot rántottak, és erőszak által próbálták meg meenteni magokat, hanem szerentsétlenül, minthogy négyen el estek, hárman pedig sebeket kaptak. — Az Anglus fő vezér Hutchinson meg szánta a' szerentsétlenek törteneit, és a' Császár' további rendeléséig a' maga óltaima alá vette őket. —

„Végezetre tsakugyan a' lett a' dologból, hogy a' Nagyvezér a' Beyket mind öszsze gyűjtetvén, eleikbe terjesztette, hogy mind önnön bátorságokra, mind pedig Egyiptomnak jövő meg tartódására nézve, elkerülhetetlenül fel keltsene nekik az ő eddig való hatalmokat áldozni;

a' Császár egyéb eránt meg fogná nékiek minden jószágait és birtokaikat hagyni ; leg nagyobb tisztségekre és rangokra fogná őket emelni , etc. Mind ezeket az ígéretek pedíg az Alkorábra való esküvés által is meg pészétele a' Nagyvezér. A' Beyk e' szerént, látván hogy egyebet nem tehetnek, fejet hajtottak ; eddig való hatalmokról le mondottak ; le mondások írásba foglalták, Konstantinápolyba küldötték, 's hogy magok is ugyan ott meg fognak jeleni, szentül meg ígérték. —

„Lassan lassan itt is vissza térnek ez szerént a' dolgok azon fokokba , a' mellyből ki estek vólt. Ezentúl Egyiptom is a' többi Török tartományok' rendtartásaik szerént fog kormányoztatni ; Baschaságokra osztatik fel, és Bascháak által igazgattatik ; a' Beyknek eddig vólt katonáik az úgy nevezett Mamelukok, Jantsárokká tételnek, és mint más tartományokban a' Császár' szóldján tartatnak. Egyiptomnak partjai , nevezetesen pedíg Alexandria, meg erőssítetnek , hogy ne olyan könnyen szállhasson ki ez után az ellenség oda , mint eddig.“

Batava Respublika.

Az utólsó revolutió ólta mindenek tsendességben vagynak a' mi Respublikánkban. A' közönséges társalkodásokban a' politica dolgokról senki emlékezni sem akar, a' nemzet nagyobb része minden figyelmetességet a' kereskedésre , és az addig szenvedett károknak néminémüképen való ki pótolására fordította. — A' mi napkeleti és napnyugoti Indiákra készült flottáink már el eveztek. —

A' Frantzia ármádia egy bizonyos jelentés szerént még most is 340,000 nehéz és könnyű gya-

log katonából, 6000 lovasból, 12000 lovas és közönséges artilleristából, és 8000 hidat tsinaló, minaszó 's több efféle emberekből áll. — Egy ily roppant armádia a' békeféligid-jén is sok költségbe kerül.

A' Frantzia Respublikának eddig volt követje polgár *Semonville*, ma reggel indúlt el Páris-ba. Töllünk lett el menetele előtt nemtsak az hogy a' bé vett szokás szerént a' Kormányzék Prehdensétől személlyesen bútsut vett, hanem egyfersmind irásban is be adta azt, mellyben a' Batava Respublikának közönlégesen, és a' Kormányzéknek különösen eránta mutatott szivességét leg hizekedőbb ki fejezésekkel közöni. Ezt az irását illy szókkal zárja bé: Polgár Prehdens! Hitesse el azt az Ürmagával, hogy a' Batava Respublika állandó boldogsága leg első tárgya a' Frantzia Fő Kormányzék leg elevenebb szorgalmatosságának, és minekutánna ezen tekintetre méltó nemzetnek mástól való nem függesét eszközötte volna, most abban foglalatoskodik, hogy ennek boldogságát tántorithatatlan fundamentom-ra épithesse s. a. t."

Olasz Ország.

Nápolyból Jan. 5-ikén. Az Orosz 3 fregátok még most is kikötő helyünkben vagynak, és az itt lévő Orosz katona őrizettel egyetemben mind addig itt fognak maradni, valameddig meg nem határozódik, mellyik Európai Hatalmasság fog ennekutánna a' Máltai szigetben katona őrizetet tartani. — Az itt lévő Orosz katonaság igen szoros katona fenytéket tart, de bezzeg félnek is tölle a' Lazaronik és Kalabrusok. A' városunkban fekvő Nápolyi Kir. katonaságnak nyóltz, vagy kilentz ezer főre megyen a' száma. A' Nápolyi armádia lassan lassan Auszriai lábura fog ál-

litatni, ennek is fejez lészen a' monturja, és tsak a' hajtókáknak szinek által fog egyik regement a' másiktól megkülönböztetni. — Az Egyiptomból vissza tért Anglus hajok, a' Máltai kikötő helybe, mint leg jobb kezek ügyébe valóba evez-
tenek bé.

A' Siciliából oda küldött eleséget jó árron vásárollyák meg. — Apró hajókon sok Anglus fő hadi tisztek jönnek hozzánk, a' kik Frantzia és Német Országokon utaznak hazájokba kerefztül. — A' Nápolyi Fels. Király még most is *Palermo-ban* vagyon, a' Szárdiniai Király pedig itt nálunk, és olly maganosságban él, hogy a' templomokon kívül semmi közönséges helyen meg nem jelenik.

Nagy Britannia

Nem tsak a' Frantzia, hanem az Anglus katonák között is sokak jöttek Egyiptomból megvakúlva haza: hanem az utólsók között már sokak vissza kapták az Anglus Orvosok segedelme által szemeik világát. Reménlég van, hogy a' Frantziák is vissza fogják kapni, minthogy az Anglus Orvosok a' Frantzia Orvosokat is megtanítját vagy már talám meg is tanítottak az Egyiptomból hozott vakfág ellen való orvasságra. Az Egyiptomi vakfág az Europai vaksággal nem egy tulajdonságának találtatott lenni.

A' *Bantry* nevü öbölben rebellált hajós legények között, a' Portsmouthi kikötőhelyben tizenégygyet már halálra ítétek és fel is akasztottak. A' 12-diknek 200 = zat vágta a' mezítelen hátára. — Mostanfág más nevezetes bűnösöknek protzesszusok is foly külömbkülömb Anglus katonai ítélőszékek előtt. A' Gorèi vólt Kormányozó *Wall*, mint szántzándékkal való gyilkos, halál-

ra íteltett, azért, hogy a' rabszolgák által *Arstromg* nevű altisztre 8 százat vágatván, ez meg hólt. Az ő felakasztása azonközben még el halasztott; remélik, hogy kegyelmet nyernek néki a' felelége és más jó emberei a' Királytól. — Egy Alhadnagy azért van éppen Itélőszék előtt, hogy egy kis hajón az embereit gyakorolván, és egy hajós legény a' parantfolatot nem jól telyesítvén, a' Hadnagy kapta az evező lapátot, és úgy föbeütötte véle a' legényt, hogy szörnyű halált hólt, 's több e' félek.

Magyar Ország.

Pépdéről 31-ik Januar. 1802.

A' múlt Januariusnak 15 ik napján költ Magyar Kurirban, a' Borsod Vármegyei tudósító Úr a' *Nadragulya* gyökerét, másképpen *büöröknek* láttatik nevezni, holott e' kettő egymástól különbözik, és egymással csak formájára, és classisára nézve is confundálhatatlan fű. *Nadragulya* deakul *Belladonna* (lásd Apátzai, Lumnitzer *Taxa Poisoniensis* 1745 s. a. 1.) *Büörök* deakul *Cicuta*. Ez meg lehet, hogy csak nyomtatásbéli hiba, és a' két szó között az *és* maradt ki: szükséges mindazáltal a' nyelvet illy tsekély hiba következtétől is óltalmazni, ne hogy más el higgye azon két nevezetet synonymumnak lenni, és úgy élvén vele zavarítsa a' Magyar nyelvet.

Doct. Zsóldos.

Palotáról, Veszprém Vármegyéből. Jan, 16. dikán.

A' Magyar Kurirnak a' tehén himlőre nézve tett betses jegyzései engemet is ugyan azonról, egy dologra tettek figyelmetellé, a' mellyet, úgy vélem nem lesz utolsó gondolat közönséggé tea.

ni. Tavaly, májusban egy szép fiatal egésséges tehenem meg elven, három hét múlva teli lett az egész tögye apró tsómókkal, a' melyek meg evesedvén, ki fakadtak 's a' szopós borjunak az orrára el ragadván, azon is meg varasodtak. Ezt a' nyavalyát a' köz nép is esméri ezen a' részzen, 's annyit tapasztalt róla, hogy a' tehenek utánna igen egésségesek. — Valyon nem ez e' az a' ditséretes tehén himlő, a' melyet eddig csak Anglia esmért? 's miért nem adhatnának a' mi szép pusztai tehenek szint olyan betes himlő matériát, mint az Anglus tehenek adnak? Ezt az Orvos Urak vizsgálják meg.

(Ezen sokat ígő tárgyról bővebb tudósítást kíván a' M. Kurir, minekutánna a' dolognak mi-vólta, ahoz értők által megvizsgáltatik, s a' további tapasztalás által, kétféleg kívül valóvá tétődik).

Jelentés.

Itt Bécsben egy igen szép monetaria gyűjtemény találtatik eladó, a' mellyben Sz. István Királytól fogva, csak nem minden Magyar Királyoknak, és Erdély-Országi Fejedelmeknek arany és ezüst pénzei, formális aranyokban és tallerokban, nem különben, néhány Magy. Országi városok ostromlásának emlékezetére vert ezüst numismák, nagy számmal találatnak. A' kinek kedve leszen ezen betes gyűjteménynek megszerzésére, bővebb utasítást vehet a' Magyar Kurir Íróitól.

Nagy Váradi Canonok néhai Ganótzai Antal Ur Biblióthécájának nagyobb része csak ugyan

Nagy Váradon Juricskai László Úr gondoskodása alatt tartattatván, az felfőbb rendelésekhez képest annak kótyavetye által leendő eladását a' következő Martius 4 = dik 's utánna következő napjaira határozta meg, jelentvén, hogy a' ki annak miben létét kívánja tudni, magát az eránta teendő Correspondentiába teheri a' jelentett Biblióthékának Gondvifelőjével.

* *

Mundt G. Wilhelm Úrnak, ez a' kis munkátskája: *Burgheim unter seinen Kindern &c. &c* —

Szükséges jegyzésekkel meg bővitve, nállam Magyarúl nem tsak készen van; hanem rövid időn már Kassa a' sajtót is el fogja hagyni. Ezt tsak azért jelentem, hogy ha valaki, olyan tzeiből mint én a' gyermekek kedvekért ki akarná adni; nem szükség hogy már magát tovább fárasztassa. —

Gál András
Göntzi Rét. Pred.

* *

Rövid rajzolattya azon Munkának, mellyet a' gyakorlottabb értelmű, 's a' magok körül való látásban századjokkal együtt haladni kívánó nem Orvos Hazafiak kedvekért ki adni szándékozik az alább irt. Az egész Tárgy, minden izeiben, azon formában fog a' nevezett érdemes Közönség előtt megjelenni, a' mellybe azt, Browne, 's más újabb Természet Fő Búvarinak, mély bé látása, 's gondos munkássága öntötte, ezen Titulus alatt:

Zoofilus vagy Élet Baráttya.

Főbb pontjai ezek: Mi az organizált, 's mi a' nem organizált test? Mi közöfűlések van ezeknek egymással? Mi az élet? Az egészség? A' Betegség? Az halál? Mellyek ezek' lehetőségének leg főbb, fel-tételei. Mellyek valóságos lételeknek okai? Miképp eszközlik ezen okok, az életet, egészséget, betegséget, halált? Mennyiben függenek ezek a' szabad akaratától? Meddig terjed az Orvos munkásságának határa? Meddig a' beteg helyes kivánságának kerülete? Az ember fogantatásától fogva születéséig, ettől fogva ifjúlágáig, ettől fogva meg-állapodott koráig, ettől fogva a' vénlégig, ezen szakaszoknak nyavajái s. a. t. Mi a' Temperamentum? hányféle? nyavajái? s. a. t. A' nemi-külömbőség? nyavajái? A' szokás? ennek ereje? A' különös Természet? (Idiosynkrazia).

A' Munkának czélja ez: hogy az Olvasót azon pontra állitása, a' mellyről magát, a' mennyiben ő a' Természet szüleménye, minden oldalról, meg látván, az erőszak' ország útján szembe jövő romlások elöl kitérhessen; a' Természet ösvényén feléje ballagókat hátráltathassa; 's a' benne termett, 's tulajdon meg-tartását sürgető Isteni szóra szüntelen figyelmezzon.

Szabadszálláson, 28. Jan.

Kis Kún Districtusi Orvos
Szulykó János.

